

סוג הבחינה: בגרות  
מועד הבחינה: חורף תשפ"ב, 2022  
מספר השאלון: 011282  
קובץ: תשובות סופיות

## עברית: הבנה והבעה

### הוראות לנבחן

- עברית: הבנה, הבעה ולשון
- א. משך הבחינה: שעהיים.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
- פרק ראשון – הבנת הנקרא – 60 נקודות
- פרק שני – הבעה בכתב – 40 נקודות
- סך הכול – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראה מיוחדת: יש לקרוא את המאמרים שבנספח ולענות על השאלות בגוף שאלון זה לפי ההוראות. ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

**בהצלחה!**

## תשובות סופיות

### פרק ראשון – הבנת הנקרא (60 נקודות)

#### שאלה 1

- א. • תחושת ערך מופרזת – 40% מן הצעירים סבורים שהם זכאים לקידום בעבודה כל שנתיים בלי קשר לתפקודם (או: תחושת ה"מגיע לי" – הם חושבים שהכול מגיע להם).
- צורך נואש בהערצה – הם מכורים לתהילה: שיעור תלמידות התיכון שרוצות להיות עוזרות אישיות של אדם מפורסם גדל בהתמדה (או: למשפחה אמריקנית ממוצעת יש כ-85 תצלומים של עצמם).
- קושי בהתמודדות עם מכשולים – כשהם יוצאים אל העולם הגדול הם עלולים להתאכזב לגלות שלא כולם חושבים שהם מופלאים (או: הם עלולים "להתמוטט בפרץ דמעות אם ציפיותיהם לא יתגשמו").
- ב. (1) הטכנולוגיה – היא החריפה את אנוכיותם של בני הדור (למשל: היום משפחה ממוצעת מחזיקה עשרות תצלומים של עצמה).
- (2) החינוך שקיבלו מהוריהם – ההורים האמינו שכדי לשפר את סיכויי ההצלחה של ילדיהם יש לטפח את ההערכה העצמית שלהם, ואמרו להם כל הזמן שהם מיוחדים ("את נסיכה", "אתה כוכב"), וכך עודדו בטעות נרקיסזם.

#### שאלה 2

- א. מאמר 1 – (1); מאמר 2 – (3)
- ב. מאמר 1 – הכותב מסכים שבני הדור נרקסיסטים ומביא לכך הוכחות: שכיחות ההפרעה הנרקסיסטית בקרב צעירים בשנות העשרים לחייהם גדולה פי שלושה מאשר בקרב בני 65 ויותר, ו-40% מהם סבורים שמגיע להם קידום כל שנתיים בלי קשר לתפקודם. עם זאת, הוא מסביר שההתעסקות שלהם בעצמם היא תוצאה של השינויים בהיסטוריה: הם אינם שונים מהותית מן הדורות שקדמו להם, אלא נולדו לעולם של שפע ושל אפשרויות – למשל, הם דוחים החלטות חשובות כי יש ביכולתם לבחור מתוך מגוון עצום של אפשרויות.
- מאמר 2 – הכותבת מביאה נתונים המפריכים את הטענה: ל-29% מן הצעירים חשוב לעבוד בעבודה התורמת לקהילה, יותר מאשר להתעשר; 21% מבני 20–34 בישראל השתתפו בפעילות פוליטית או חברתית, ואחד מכל חמישה צעירים מתנדב. נוסף על כך היא טוענת שנרקסיזם אינו תלוי בדור אלא בגיל: אנשים צעירים בכל דור מרוכזים בעצמם, כי הם עדיין מגבשים את זהותם.

### שאלה 3

- א. כותבת מאמר 2 מסכימה עם הטענה. הוכחה: לדבריה, דור ה-Y סובלני יותר כלפי הקהילה הגאה, ובימינו דברים כמו הערות מיניות והערות גזעניות נחשבים ללא מוסריים.
- ב. היא מחלישה את הטענה. אדם נרקסיסטי מרוכז בעצמו, מתנשא וחסר עניין בזולת, ואילו מי שמקבל את האחר מתייחס בפתירות ובכבוד לאנשים השונים ממנו – כלומר מתעניין בזולת. לכן קבלת האחר סותרת את מאפייני הנרקסיזם.

### שאלה 4

- א. דבריו של הס באים לחזק את הטענה שבני דור המילניום אינם שונים מהותית מן הדורות שלפניהם: ההתעסקות המוגברת שלהם בעצמם היא תוצאה של השינויים שחלו בהיסטוריה (הטכנולוגיה שקיימת היום), ולא תכונה של הדור עצמו.
- ב. הדוגמאות באות לחזק את הטענה שבני הדור הצעיר הם אידיאליסטים ולא נרקסיסטים – הם אכפתיים כלפי החברה וכלפי הסביבה, והאידיאליזם שלהם בא לידי ביטוי גם בהרגלי הצריכה שלהם, עד כדי כך שתאגידים נאלצים להתאים את עצמם אליו.

### שאלה 5

- ג'ואל סטיין – אינו בן דור המילניום. הוכחה: הוא כותב "אני עומד לעשות את מה שמבוגרים עשו... לקרוא לצעירים ממני עצלנים" (שורות 1–2) – כלומר הוא מבוגר מהם; וגם "אני בוחר להאמין בילדים האלה" (שורות 50–51) – הוא מדבר עליהם בגוף שלישי.
- צליל אברהם – היא בת דור המילניום. הוכחה: היא כותבת על הדור בגוף ראשון רבים: "יש עוד מידע רב שמוכיח שאנחנו לא נרקסיסטים" (שורה 16); "אותם מבוגרים שמתלוננים על היותנו נרקסיסטים" (שורה 14).

### שאלה 6

- כן, שני הכותבים תמימי דעים. שניהם סבורים שאת הדור יש לשפוט לא לפי הנתונים על הנרקסיזם, אלא לפי הדרך שבה יתמודד עם האתגרים שיעמדו בפניו.
- הוכחה: במאמר 1 – "גדולתו של דור אינה נקבעת על פי נתונים, אלא על פי הדרך שבה הוא מתמודד עם האתגרים שניצבים מולו" (שורות 46–48). במאמר 2 – "לא משנה כלל אם אנחנו נרקסיסטים או לא. מה שקובע... הוא האופן שבו הוא יתמודד עם האתגרים שיעמדו בפניו" (שורות 44–46).
- הסבר: לפי שניהם, ערכו של דור נמדד במעשיו ובהתמודדותו עם המציאות, ולא בתכונות או בתוויות שמדביקים לו.

### שאלה 7

- ג – תופעה נפוצה

### שאלה 8

- א – מידה, כמות, גודל

## שאלה 9

ג - בעת רצון

## שאלה 10

ד - באופן יסודי ועיקרי

## שאלה 11

א - אורך החיים הצפוי

## שאלה 12

ב - עזבו אותם

---

### פרק שני - הבעה בכתב (40 נקודות)

---

שאלה 13 - מאמר לדוגמה

לדעת את ערכך - ולזכור את מקומך

רבי שמחה בונים, ממנהיגי החסידות, לימד את תלמידיו שעל כל אדם לשאת בכיסיו שני פתקים: באחד כתוב "בשבילי נברא העולם", ובשני - "ואנוכי עפר ואפר". לכאורה מדובר בשני מסרים סותרים: האחד מעודד גאווה וביטחון עצמי, והאחר מטיף לענווה. לדעתי, דווקא השילוב ביניהם הוא סוד ההתנהגות הנכונה, ועל האדם לדעת מתי להיעזר בכל אחד מהם.

ראשית, התחושה ש"בשבילי נברא העולם" נחוצה לנו ברגעים של ייאוש וחוסר ביטחון. תלמיד שנכשל במבחן, או נער שחבריו מתעלמים ממנו, עלולים להרגיש חסרי ערך ולוותר על עצמם. דווקא אז עליהם לזכור שלכל אדם יש ערך ייחודי ושהוא מסוגל לשנות את המציאות. כך, למשל, ספורטאים רבים מספרים שהאמונה ביכולתם היא שעזרה להם לחזור לתחרויות אחרי פציעה קשה. גם בני נוער שהאמינו ברעיון שלהם הקימו מיזמים חברתיים מצליחים, אף שמבוגרים רבים אמרו להם שאין להם סיכוי. אדם שמאמין בעצמו מעז להציב לעצמו מטרות, לנסות שוב ולהצליח.

שנית, המשפט "ואנוכי עפר ואפר" חשוב דווקא ברגעים של הצלחה וכוח. מי שמצליח ומקבל שבחים עלול להתגאות, לזלזל באחרים ולשכוח שהוא זקוק להם. הענווה מזכירה לו שהוא אדם ככל האדם, ושהישגיו תלויים גם בעזרתם של אחרים. מנהל שזוכר זאת יקשיב לעובדיו, וספורטאי מצליח יודה למאמן ולחבריו לקבוצה. בלי ענווה, ביטחון עצמי הופך במהרה ליהירות.

יש הטוענים כי אי אפשר לחיות עם שני מסרים סותרים, ושעל האדם לבחור דרך אחת ברורה - ביטחון עצמי או ענווה. אולם דווקא מי שמחזיק בגישה אחת בלבד נפגע: הגאווה מתנשא ומתבודד, ואילו מי שרואה את עצמו רק כ"עפר ואפר" נעשה פסיבי ומוותר על חלומותיו. האיזון בין שתי התפיסות אינו סתירה, אלא סימן לבגרות.

לסיכום, עצתו של רבי שמחה בונים רלוונטית גם בימינו. השאלה אינה איזה כיס נכון יותר, אלא מתי לפתוח כל אחד מהם. על כל אחד מאיתנו לשאת את שני הכיסים: לזכור את ערכו כשהוא נופל, ולזכור את גבולותיו כשהוא מצליח. רק כך נוכל להיות אנשים הבטוחים בעצמם ובה בעת קשובים לזולת.

## שאלה 14 – מאמר לדוגמה

### הטלפון החכם יכול לחכות

בשנים האחרונות ילדים מקבלים טלפון חכם בגיל צעיר יותר ויותר, לעיתים כבר בכיתה ג'. בתגובה לכך צמחה היוזמה "תנו לגדול על שקט", הקוראת להורים לקנות לילדיהם הצעירים טלפון נייד פשוט, שאפשר רק לדבר בו ולשלוח בו הודעות. לדעתי, זוהי יוזמה נבונה וחשובה, וראוי שהורים רבים יצטרפו אליה.

ראשית, הטלפון החכם חושף ילדים לתכנים שאינם מתאימים לגילם. ברשת אפשר להיתקל בקלות בסרטוני אלימות, בפרסומות מניפולטיביות ובאנשים זרים המנצלים את תמימותם של ילדים. ילד בן עשר עדיין אינו בשל להבחין בין מידע אמין למידע מסוכן, וגם תוכנות הסינון אינן חוסמות הכול. ילד שצפה בסרטון מפחיד או פוגעני מתקשה לעיתים לספר על כך להוריו, ונשאר לבדו עם החוויה. טלפון פשוט מאפשר להורים לשמור על קשר עם ילדם ולדעת היכן הוא, בלי לפתוח בפניו את כל העולם הווירטואלי.

שנית, הטלפון החכם והרשתות החברתיות בנויים כך שיהיה קשה להתנתק מהם. ילדים רבים מבליים שעות מול המסך על חשבון שינה, לימודים, משחק בחוץ ומפגש עם חברים. נוסף על כך, בקבוצות הכיתתיות ברשתות מתרחשים לא פעם חרמות ועלבונות, והם ממשיכים לרדוף את הילד גם בביתו. ילד שגדל בלי טלפון חכם לומד לשחק, לקרוא ולפתור מריבות פנים אל פנים – כישורים שילוו אותו כל חייו.

מתנגדי היוזמה טוענים כי ילד בלי טלפון חכם ירגיש מנודה, משום שכל חבריו מתכתבים ברשת. אכן, זהו חשש אמיתי. אולם בדיוק משום כך היוזמה מבוססת על הסכמה של קבוצת הורים: כאשר כיתה שלמה מצטרפת אליה, אף ילד אינו נשאר מחוץ למעגל. זאת ועוד, הטלפון החכם אינו נעלם מחייו של הילד – הוא רק נדחה לגיל שבו יהיה בשל יותר להשתמש בו באחריות.

לסיכום, היוזמה "תנו לגדול על שקט" מאפשרת לילדים ליהנות מילדות רגועה ובטוחה יותר, ובה בעת שומרת על הקשר בינם לבין הוריהם. כדאי שכל קבוצת הורים בכיתה תשקול להצטרף אליה כבר בתחילת השנה. הילדות קורית פעם אחת בלבד, והטלפון החכם יכול לחכות עוד כמה שנים.

כל הבגרויות בלשון עם פתרונות מלאים: [www.guyai.co.il/bagrut/lashon](http://www.guyai.co.il/bagrut/lashon)